

การออกแบบบรรจุภัณฑ์และกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ด้วยกระดาษเส้นใยสับปะรด

บทคัดย่อ

ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงกระบวนการและวิธีการนำกระดาษเส้นใยสับปะรดมาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ชาวบ้านสามารถผลิตบรรจุภัณฑ์ไว้ใช้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้เองโดยไม่ต้องพึ่งพาระบบอุตสาหกรรม โดยใช้ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ต้นแบบคือ ผ้าขาวม้า ของกลุ่มอนุรักษ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตราละอู จ. ประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์และกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์จะต้องมีความชัดเจน และสามารถทำตามได้ง่าย มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน และสามารถพิมพ์รายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญลงบนบรรจุภัณฑ์ กระดาษเส้นใยสับปะรดได้ด้วยการพิมพ์จากแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silkscreen)

คำสำคัญ : บรรจุภัณฑ์, กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์, กระดาษเส้นใยสับปะรด, บรรจุภัณฑ์ผ้าขาวม้า, กลุ่มอนุรักษ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตราละอู

คำนำ

งานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระดาษเส้นใยสับปะรดในปัจจุบัน ส่วนใหญ่พบว่าเป็นการศึกษาด้านคุณสมบัติทางกายภาพและคุณภาพเชิงกลของกระดาษ ส่วนงานศึกษาทางด้านการใช้กระดาษเส้นใยสับปะรดเพื่องานออกแบบเรขศิลป์นั้นยังมีจำนวนน้อย คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำองค์ความรู้ด้านเรขศิลป์เข้ามาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อศึกษาวิธีการนำกระดาษชนิดนี้มาประยุกต์ใช้ในลักษณะอื่นๆ ประกอบกับต้องการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาต่อยังกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ให้สามารถผลิตบรรจุภัณฑ์ในลักษณะนี้ไว้ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนของแต่ละกลุ่มได้เอง เพื่อเพิ่มคุณค่าแก่สินค้าและลดต้นทุนการจ้างผลิตบรรจุภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ตรงตามเกณฑ์การศึกษา โดยพบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าทอมือของกลุ่มอนุรักษ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตราละอู ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นแหล่งผลิตสินค้าผ้าทอมือที่ตั้งอยู่ใกล้กันกับแหล่งผลิตกระดาษเส้นใยสับปะรดคือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรวมใจพัฒนา หมู่ 6 จากนั้นเมื่อได้ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง จึงดำเนินการรวบรวมตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ผ้าขาวม้าจำนวน 30 แบบด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Convenience Sampling) โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีทางการออกแบบ และนำมาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มนักท่องเที่ยว จากนั้นจึงมีการทดสอบเครื่องมือและได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสม เมื่อได้ข้อมูลมาจึงนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์ จนสามารถนำมาสู่การสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบสำหรับผ้าขาวม้า

ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยพบว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยใช้กระดาษเส้นใยสับปะรดนี้ สามารถทำหน้าที่ต่างๆ ตามหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ อาทิ การปกป้องสินค้าจากผู้ละออง การสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า การดึงดูดความสนใจและการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น ในด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์นั้น เหมาะสมกับการใช้ภาพประกอบที่มีรายละเอียดน้อยและควรใช้สีไม่เกิน 2 สี รูปแบบตัวอักษรควรมีความหนาทางด้านเทคนิคการพิมพ์ที่เหมาะสมที่สุดคือ แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silkscreen)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยจึงนำมาสู่ข้อสรุปได้ว่า กระดาษเส้นใยสับปะรดนั้น สามารถทำหน้าที่เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกของฝาก เช่น ผ้าขาวม้าทอมือ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการพึงพาวัสดุจากภายนอก ห้องถิ่นที่น้อยมาก โดยมีลักษณะบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมคือการห่อหรือการพับ และไม่รับน้ำหนักมากเกินไป การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ควรคำนึงถึงความสะดวกในการทำตามของกลุ่มชาวบ้าน ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน หรือมีรายละเอียดที่มาก จนทำตามได้ยาก ส่วนการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมคือ การใช้ภาพประกอบที่มีลักษณะตัดทอน ที่ยังสามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย (Pictogram) ใช้ตัวอักษรที่มีความหนา และมีขนาดไม่เล็กจนเกินไป สำหรับเทคนิคทางการพิมพ์ที่เหมาะสม ได้แก่ ระบบแม่พิมพ์ตะแกรงไหม และระบบแม่พิมพ์ทรายยาง โดยการเลือกใช้หมึกพิมพ์ควรใช้สีลอยเชื่อน้ำ ซึ่งจะมีความเหมาะสม และสามารถใช้คู่กับกระดาษเส้นใยสับปะรดชนิดปั่นหยาบและปั่นละเอียดได้ ส่วนแม่พิมพ์ทรายยางนั้นเหมาะสมกับกระดาษชนิดปั่นละเอียดเท่านั้น